

Executive Summary Maa Translation

A. Imbaa naipirta Embenki Enkop (WB) o esiai enye (Background)

1. Ore ebaiki olari le 1980, etareto Embenki Enkop (WB) serikali e Kenya metuturu enkima o sitima. Ore enakima nenotoki te enkop olmaasae te olkerenket le Nakuru. Ore tolari le 2010 neisho Embenki Enkop (WB) enkampuni naturu nemir enkima (ositima), naji KenGen USD 330milioni, naaponarie esiai eina kima temurua namanya Ilmaasai te Olkerenket le Nakuru (Narasha). Ore enkipirta, ena retoto naa pee oponari enkima o sitima te nkop e Kenya.

2. Keeta Embenki Enkop (WB) ilkeereti oosujaa teneishooyo eretoto naijo ena, naa lelo keereti oishaa nesujaa serikali natoomonuo eretoto, pee meinyali iloopeny enkop. Ore leleo keereti naa ilooji peyie edupore sii ninche ilopeny enkop, neitapaashi batisho nayau eretoto naijo ena. Ore tiatua Embenki Enkop neetai ematua enjurore, nasujaa enkinyiala nayau eretoto naishooyo embinki aisho serikali.

3. Ore pee etumoki KenGen aituturu enkima, eshomo dukuya aidurie iloopeny enkop le emanyisho e Narasha. Etonyua olturur le KenGen asuuja ilkeereti le Embenki Enkop (WB) tialo ena retoto. Kake etijinga ororei sapuk oleng ina siiiai, ejo ematua olmaasae le Narasha, inchere, eitu eitobiraa KenGen ina siai, neitu edupore iltunganak oonare ina retoto.

B. Olkiyioi Loolmaasai terubata enjurore e Embenki Enkop (Complaint)

4. Eitabaitie naa lelo oopeny e nkop le Narasha oojo eitu edupore ina retoto e KenGen olkiyioi lenye dukuya e rubata enjurore Embenki Enkop naji (WB Inspection Panel), tenebo erubata siinenye embenki e Olkila le Euope (European Investment Bank), ntarikini October, 26th 2014, nelimu kuna baa, enaa eneitu itobirari;

- a) Nabo, eitu itabaya serikali olningo apa otipika o Ilmaasai le Narasha pee eitaki 'title Deed' enkop naitamanyaki lelo tunganak oidurieki
- b) Are, eitanyamala ina siai enkima Ilmaasai neyau ene mangati atua olosho oningo apa. Etoorote iloopeny enkop tiatua, netasapuka osina.
- c) Uni, etalama emanyisho ngejuk emanayata naitoduarieki olkuak loolmaasae apa natumie iltunganak esiai.
- d) Ongwan, etolimutuo ilmaasae le Narasha ajo eitu eshetakini ilmareita tomon onguan (14) inkajijik ngejuko, hoo duo neidurieki too nkangitie apa naamanya. Ore erubata e lelo leitu eshori inkajijik ngejuko netii iltunganak menat, inkolia, o nkera okishin.
- e) Imiet, meishoru sii ina manyisho ngejuk erishata o enkop naasieki imbaa olkuak loolmaasai, nenyikita sii empuruo eina kima o sitima naturuni. Eure naa aajo epikita ina siai lelo oomanya ina manyisho ngejuk batisho aitoki.
- f) Ile, o enabayie, neinosutua lelo Maasae ajo meetayie osiligi ilarikok ootegeluaki metorikoi ina siai tialo enchoto oo loopeny enkop. Eitu itobiraa lelo arikok esiai enye, netegela ilmaasae enaa inkajijik, neshomo sii eropare dukuya tialo enkigerore o siatin naishoori tiatua KenGen. Ejo naa lelo Maasai eitu eishori erishata meiguanare nenyoraa ina retoto, olbarei ngejuk oyawua ina retoto.

C. Ewalet erubata Embenki Enkop naitasheiki ina retoto (Management Response)

5. Etawala erubata Embenki Enkop naitasheiki ina retoto (WB) kuna baa naigerutuo Ilmaasae le Narasha nelimu kuna;

- a) Etolimuo nchere, eitasheikitio ina retoto neitabaya inkiasin, olkeereti lenyenak oishaa nerubare eretoto pooki eilo pukunei. Etusuja imbaa pooki naanare nessuji tenaidura, netusuja ilkeereti lenyenak loipirta enaidura e lelo oitanyamala eretoto naibungare embenki serikali.
- b) Etolimuo ina benki ajo, eishooki lelo tung' anak oidurieki emanyisho sidai alang apa enemanya.
- c) Ejo sii eetai erikore naji (RAPIC) nategeluaki pee eitasheiki neining' oloing' unying' unyi pooki oota Ilmaasae le Narasha.
- d) Einosutua sii nchere meyiolo neitu edol ilmareita oidurieki leitu ishori emanyisho ng' ejuk
- e) Einosutua ina benki aajo meyiolo neitu ening' eropare nataase tialo enkigerore teina ang e KenGen. Neponaa aajo etipika Ilmaase le Narasha o KenGen olningo tenkoitoi nawang' tialo imbaa naayieu lelo Maasai oidurieki. Ore imbaa naatipikaki olningo naa ene manyisho ngejuk, enkishooroto o ropiyiani e lelo oidurieki o emutukaa nanapieki iltunganak.
- f) Ore enabayie, etolimuo ina benki inchere etusuja ilkeereti lenyenak oipirta enaidura nepik osiligi ajo, menyamal, nemyamalulu katukul lelo Maasai tenkaraki ina siai naloito dukuya.

D. Imbaa naatodua erubata enjurore embenki (Inspection Panel findings)

6. Etaasa ina rubata embenki enjurore enye nesipu imbaa naara onguan;

- a) ***Imbaa naipirta iloopeny enkop ombaa olkuak lenye***; etolimua ina jurore inchere eishiakinore apa netusuja embenki olkereti lenye oipirta Iloopeny enkop, amu kenare naa keiririkinore lelo Maasai ootanyamala ilo kereti loo loopeny enkop le Embenki Enkop. Naa, tenetusujaki ilo kereti, enaata embooyie enkalano o batisho natipika ina retoto lelo Maasai. Kake etoduaa ina jurore inchere eitu emitiki ina siai naloito dukuya ilmaasae esujaa olkuak lenye, neitu eibooyo pee mejing intimi enye enaa Olchoro Oirowua.
- b) ***Imbaa enaidura***; etoduaa ina jurore enkalano naipirta enkikena ooltung' anak oonare neidurieki o lelo oitamanyi inkangitie ngejuko. Etodolua sii ina jurore inchere meidip apa ina rikore e naidura naji (RAPIC) aatumut enkig' uana oo mbaa enaidura metii ilmaasae pooki oitanyamala ina siai. Etolimuo inchere kenare apa neirorieki ilmaasae tolng' ejep lenye, neinosakini imbaa naipirta esipata enye, tenkutuk enye. Etemenayie sii erikore ina retoto olkuak o enkiguana olmaasae neitu eikilikuanishoreki ilpayiani kituak. Etupukuo sii enkalano tialo impala neitu eishori Ilmaasae leina kop metodua. Eitu sii eibelekenyi nena pala tenkutuk naning' u ilmaasae.
- c) ***Enyamali natusujaka enaidura***; eibalie ina jurore inchere, eidurakinyieki lelo Maasae le Narasha inkajjik nemeidipa. Neidurieki eton meetii ositima o enkare. Etolimuo inchere kenare neiturukie erikore ina retoto empala e 'title deed' amu esipata nanare lelo Maasai,

naa embae naiturukie lelo Maasae tenkata naado oleng. Ore, duo naa sidan inkajijik, nenyorr ilkulie Maasae, eitu apa eikilikuani lelo Maasae olchetiei oyieu ninche maate, osuj olkuak o enkanyit olmaasae. Kenare sii apa netipikaki enkiroshi iltung'anak menat, o nkolia – naa imbaa enkalano nena neitu esuj olkereti le naidura Embenki Enkop.

Hoo duo neisisa ina jurore eroruata naawa erikore awal enkop nawaita e lelo Maasai tenkae kop, Kake edol enkalano sapuk oleng inchere, meramatisho ina kop naidurakinyieki lelo Maasai, naa kegum, nemeidim aitasheiki eramatatare oolparakuo. Ejo inchere keyieu neponari esidano inakop, pee etumoki lelo Maasae oidurieki aatudupore. Ore sii enkae natolimuo ina jurore naa inchere eitu eikilikuani Ilmaasai eneitamanyi teneidurieki.

- d) *Ore embae nabayie teina jurore*, netoduaa incehere etonyuaa erikore embenki airita esiaai enaidura, kake eitu esuj ilkeereti lenyenak le naidura enaa enanarikino too nkitanapat naati atua olkereti loo imbaa naijo nena, neitu sii einining'u imbaa apa nanare neitabaya pee eitobiraa ina siai.

E. Enabayie (Conclusion)

7. Ore inaaityabayie ina jurore onaatoduaa pee esujari, naa kuna;

- a) Edol ina jurore incehere, etonyuaa embenki o enkampuni e KenGen aitasheiki ina siai, neitodolutua eyieunoto pee eret lelo oitanyamala. Eitodolutua enkariyiano nayaunyikie imbaa ng'ejuko esiai e retoto. Kake, ore etiu nejia, kenare netusuja neyanyit embenki o KenGen olkuak olkereti loolmaasai. Naa, enaata etusuja olkereti le embenki oipirta iloopeny enkop, laa keirikoo, nesuj olkuak loo loopeny enkop, neisho si iloopeny enkop dupoto tenkop enye. Tenetusuja embenki ilo kereti lenye loo loopeny enkop, naa enaata eitu enyamalu lelo tung'anak, naa enaata aa kiti ororei o larabal. Ore etiu nejia, ekenare neshukokinoi imbaa naishorieki iloopeny enkop ootanyamala dupoto neisulaki lelo tunganak menat. Enyorr sii nedamu embenki o KenGen kuna baa nesujaa toonkolongi naaponu.
- b) Eyieu sii neyiolou pooki oota enabaikinore ena siai inchere, ewaita embenki e Europe IB-CM erowuata naibung'aki, neitasheiki Ilmaasae leina kop o KenGen enkiguana olning,o. Neigero KenGen ewalet inchere, ekesujaa ilkeereti loo loopeny enkop o embenki te~nkata nalotu te siai enye pooki naas.
- c) Ore enabayie katukul, neitodolutua ina jurore kuna baa; (1) kenarikino nejurri, nesipuni esiai pooki eretoto etii iloopeny enkop nena kiguanat; (2) kenare nesujari, ilkereti olkuak, olng'ejep loo loopeny enkop, neirorieki tenkutuk enye; (3) kenare neikilikuani iltung'anak oidurieki tenaa keishaa ineidurakinyieki, olchetie le manyisho ng'ejuko, naa kenare nesuji olkuak neanyiti ilkereti lolchetiei oo nkajijik oo loopeny e nkop; (4) kenare nereti, neilepunyieki eng'olon oltung'anak pooki oitanyamal esia e naidura, neshukokini eng'olon enye alang' eneikununo apa eton eitu eidurieki. Nejuri oleng' neishori enkiroshi dupoto natum o enaishori iltung'anak menat.